

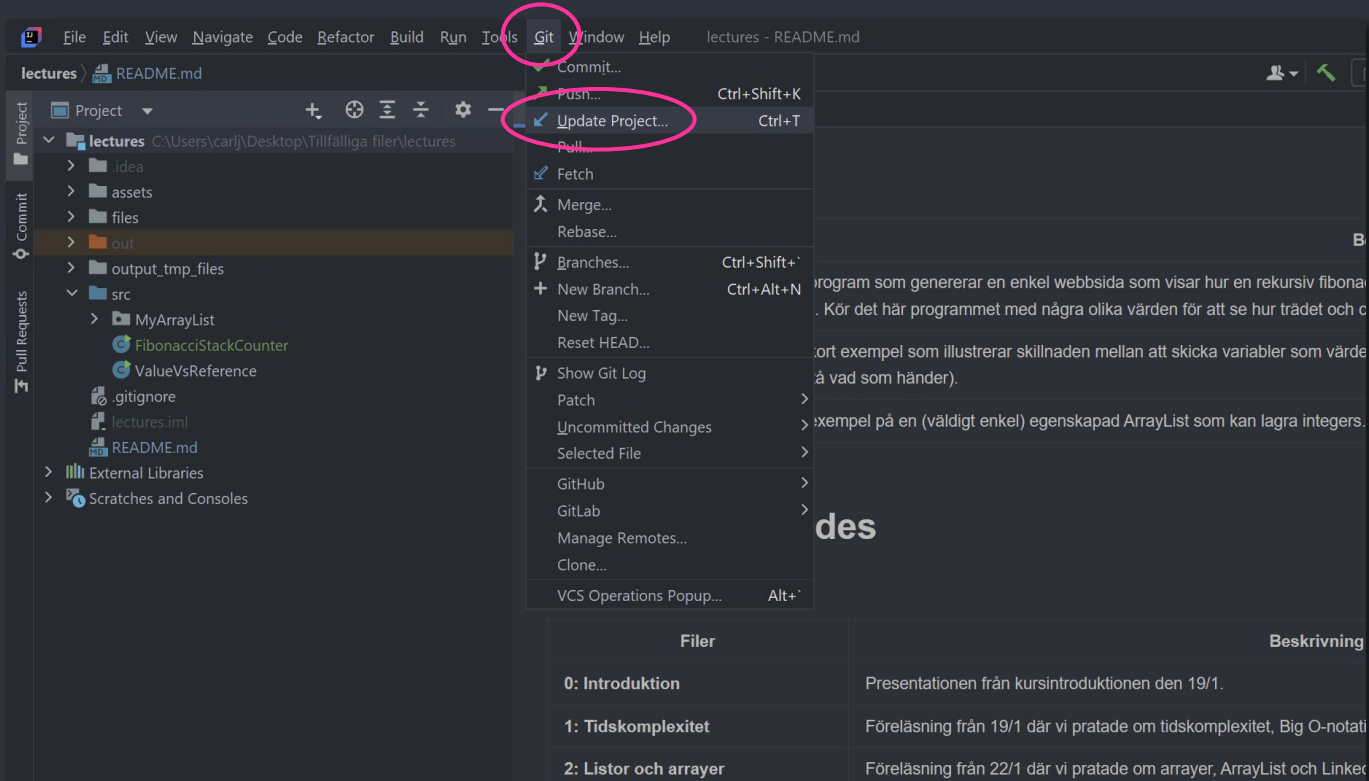
Algoritmer och Datastrukturer

Föreläsning 5

HashMap, TreeMap
och sortering

<https://github.com/carljohanj/algo>

The screenshot shows the IntelliJ IDEA interface with the 'Git' menu open. The 'Update Project...' option is highlighted with a red circle. The menu also includes options like 'Commit...', 'Push...', 'Pull...', 'Fetch', 'Merge...', 'Rebase...', 'Branches...', 'New Branch...', 'New Tag...', 'Reset HEAD...', 'Show Git Log', 'Patch', 'Uncommitted Changes', 'Selected File', 'GitHub', 'GitLab', 'Manage Remotes...', and 'Clone...'. The 'VCS Operations Popup...' option is also visible at the bottom of the menu.

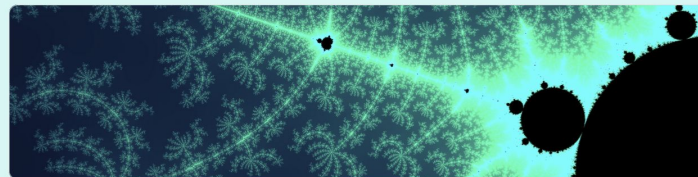
The background shows the project structure in the 'Project' tool window, with the 'lectures' directory selected. The 'src' directory contains files like 'MyArrayList', 'FibonacciStackCounter', 'ValueVsReference', '.gitignore', 'lectures.iml', and 'README.md'. The 'out' directory is also visible.

Below the screenshot, there is a table with two columns: 'Filer' and 'Beskrivning'.

Filer	Beskrivning
0: Introduktion	Presentationen från kursintroduktionen den 19/1.
1: Tidskomplexitet	Föreläsning från 19/1 där vi pratade om tidskomplexitet, Big O-notation och rekursiv fibonaci.
2: Listor och arrayer	Föreläsning från 22/1 där vi pratade om arrayer, ArrayList och Linke...

Innan vi börjar ...

- Kurser på Uppsala Universitet är skyldiga att göra en deltidssavstämning för att se hur kursen och undervisningen fungerat hittills
- Nu har inte halva kursen gått ännu, men det är bättre att göra dessa lite tidigare så att vi hinner göra förändringar om det skulle behövas
- Bra tillfälle att få feedback om det som fungerar, men även om det finns saker som behöver förbättras
- Ägna 5-10 minuter åt att fylla i den här är ni snälla
- Länk skickas ut som kursanslag

Halvtidsvärdering för Algoritmer & Datastrukturer

* Indicates required question

Vad tycker du om undervisningen så här långt? *

	1	2	3	4	5	
Dålig	☐	☐	☐	☐	☐	Utmärkt

Kommentarer om undervisningen

Lite snabb repetition på rekursion ...

Rekursivitet

- **Rekursion** är när någonting definieras i termer av sig självt. I programmering menar vi:
 - * **En metod** som anropar sig själv (**rekursiv algoritm**)
 - * **En klass** som innehåller instanser av sig själv (**rekursiv datastruktur**)
- Rekursion finns överallt, inte bara i programmering. Naturen och matematiken är uppbyggda av självrefererande system
- Exempel på rekursiva algoritmer: MergeSort, binär sökning, fibonacci - divide-and-conquer-problem är unikt lämpade för rekursion
- Exempel på datastrukturer som är rekursiva: Länkade listor, binära träd, grafer

recursion (n.)

"return, backward movement," 1610s, from Latin *recursionem* (nominative *recursio*)

"a running backward, return," noun of action from past-participle stem of *recurrere*

"run back" (see **recur**).

Rekursivitet

- **Rekursion använder sig av callstacken:** varje nytt anrop lägger en ny stackframe på callstacken och när en metod **nått basfallet** börjar stacken att lindas upp
- Det är därför rekursiva algoritmer och strukturer **har ett backtrackingbeteende**
- **Kan skapa ett Stack Overflow** om de saknar ett basfall eftersom de då fortsätter att lägga på stacken i all oändlighet

[illegible]

Rekursiva exempel

Rekursiv klass:

```
public class Node
{
    int value;
    Node nextNode;

    public Node(int value)
    {
        this.value = value;
    }
}
```

- Innehåller en instans av sig själv
- Går att bygga både köer och länkade listor med

Rekursiv algoritm:

```
public long fibonacci(int n)
{
    if (n <= 1) { return n; }
    return fibonacci(n-1) + fibonacci(n-2);
}
```

- Gör två nya anrop till sig själv om den inte når basfallet
- Just rekursiv fibonacci är en väldigt ineffektiv algoritm eftersom den växer exponentiellt ($O(2^n)$)
- Går dock att optimisera med dynamisk programmering

ADT: abstrakt datatyp

- En ADT är en Abstrakt DataTyp, dvs en datatyp som **inte definieras av en specifik implementation** (vi menar kod när vi säger implementation) **utan av ett beteende**
- Den kan vara **skriven på flera olika sätt** och använda olika datastrukturer “under huven” så länge den **uppfyller specifika krav** på hur den beter sig
- En **Lista ska till exempelvis vara dynamisk**, till skillnad från en simpel array: vi ska alltid kunna stoppa in fler värden i den utan att få slut på utrymme
- **Exempel:** Både **ArrayList** och **LinkedList** är olika sätt att implementera en Lista (de har sina egna implementationer av de metoder som Javas List-interface säger att de måste innehålla)

Några repetitionsuppgifter!

Repetition: Abstrakt datatyp

Fråga: Du har en okänd datastruktur och du vill ta reda på vilken datastruktur det är. För att undersöka saken lagrar du i tur och ordning följande data i din datastruktur:

2, 4, 6, 7, 10, 12, 10, 8, 6, 4, 2

När du hämtar ut data från din datastruktur får du, i tur och ordning:

2, 4, 6, 8, 10, 12, 10, 7, 6, 4, 2.

Vilken datastruktur är det?

Svar: En stack (värdena kommer ut i omvänd ordning)

Repetition: Tidskomplexitet

– Vad blir tidskomplexiteten?

```
public LinkedList<Integer> reverseList(LinkedList<Integer> originalList)
{
    Stack<Integer> stack = new Stack<>(originalList.size());           // 0(n) +

    for (int item : originalList)                                     // 0(n) *
    {
        stack.push(item);                                           // 0(1) +
    }

    LinkedList<Integer> reversedList = new LinkedList<>();           // 0(1) +

    while (!stack.empty())                                           // 0(n) *
    {
        reversedList.add(stack.pop());                               // 0(1) +
    }

    return reversedList;                                             // 0(1)
}
```

Repetition: Tidskomplexitet

- Räkna samman faktorerna. Vi får:

$$O(n) + O(n) * O(1) + O(1) + O(n) * O(1) + O(1)$$

- Vilket stryker de minsta koefficienterna:

$$O(n) + O(n) * \cancel{O(1)} + \cancel{O(1)} + O(n) * \cancel{O(1)} + \cancel{O(1)}$$

- Vilket blir:

$$O(n) + O(n) + O(n) = 3 O(n)$$

- Vilket är samma som:

$$\cancel{3} O(n)$$

Svar: $O(n)$

Repetition: Rekursion

- Vad returnerar metoden om den anropas med `sum(5)`?

```
public static int sum(int n)
{
    if (n == 1) //Basfall
    {
        return 1;
    }

    return n + sum(n - 1);
}
```

//Metoden anropas så här:

```
public static void main(String[] args)
{
    int result = sum(5);
}
```

6.

sum(1) når basfallet och returnerar 1

5.

sum(2) väntar på värdet från `sum(1)` så att den kan returnera $2 + \text{sum}(2-1)$

4.

sum(3) väntar på värdet från `sum(2)` så att den kan returnera $3 + \text{sum}(3-1)$

3.

sum(4) väntar på värdet från `sum(3)` så att den kan returnera $4 + \text{sum}(4-1)$

2.

sum(5) väntar på värdet från `sum(4)` så att den kan returnera $5 + \text{sum}(5-1)$

1.

main() läggs på stacken och anropar `sum(5)`

Callstack

6.

sum(1) når basfallet

5.

sum(2) väntar på värdet från
sum(1) så att den kan returnera
 $2 + \text{sum}(2-1)$

4.

sum(3) väntar på värdet från
sum(2) så att den kan returnera
 $3 + \text{sum}(3-1)$

3.

sum(4) väntar på värdet från
sum(3) så att den kan returnera
 $4 + \text{sum}(4-1)$

2.

sum(5) väntar på värdet från
sum(4) så att den kan returnera
 $5 + \text{sum}(5-1)$

1.

main() läggs på stacken och
anropar sum(5)

Callstack: vad som läggs på
stacken

7.

sum(1) returnerar 1

8.

sum(2) kan nu returnera $2 + 1$,
dvs 3

9.

sum(3) kan nu returnera $3 + 3$,
dvs 6

10.

sum(4) kan nu returnera $4 + 6$,
dvs 10

11.

sum(5) kan nu returnera $5 + 10$,
dvs 15

12.

main() tar emot 15 och sparar
det i variabeln result

Callstack: hur anropen
returnerar

Repetition: Rekursion

- Stacken lindas upp (så kallad stack unwinding) i takt med att metदानropen returnerar
- En efter en kommer alla frames som vi lagt på stacken att poppas och returnera värden till föregående metod som nu kan köras färdigt
- `sum(5)` kommer att returnera 15
- Det finns sedan inte mer kod i `main()`: metoden kommer att köras färdigt och poppas från callstacken, och programmet avslutas

Svar: `sum(5)` returnerar 15

Maps: nyckel-värde-datatyper

- När vi pratar om maps på engelska menar vi inte kartor på svenska, utan **datastrukturer som mappar en nyckel till ett värde**
- Kommer från matematiken, där vi stoppar in ett värde i en funktion och får ut ett annat:

$$f(x) = y \quad \text{"F av x är lika med y"}$$

- När vi skapat en sådan funktion säger vi att vi har mappat x till y . Precis likadant fungerar en Map: när vi vill leta upp något stoppar vi in en nyckel och får ut ett värde som är associerat med den. Den är i praktiken en tabell.
- Vi kan använda sökord (nycklar) för att hitta information (värden) i den här tabellen.

Exempel: namn associerade med telefonnummer.

Key	Value
Andreas	073123456
Lovisa	070123456
Carl-Johan	079123456

Map-interfacet i Java

```
package java.util;  
  
import java.util.function.BiConsumer;  
import java.util.function.BiFunction;  
import java.util.function.Function;  
import java.io.Serializable;
```

An object that maps keys to values. A map cannot contain duplicate keys; each key can map to at most one value.

- Det finns många klasser som implementerar det här facetet i Java
- På den här kursen intresserar vi oss för två:
HashMap och **TreeMap**

Map: vanliga operationer

```
Map<Integer, String> map = new ...;    //Skapar en map med en int som nyckel och string som värde
map.put(1, "Andreas");    //Lägger till en nyckel och ett värde
map.put(2, "Lovisa");
map.putIfAbsent(2, "Carl");    //Lägger bara till om nyckeln inte redan finns

boolean isTrue = map.containsKey(1);    //Verifierar att nyckeln 1 finns (sant)
boolean isFalse = map.containsValue("Carl");    //Kommer inte att hitta värdet "Carl"

Set<Integer> keys = map.keySet();    //Plockar ut ett set med alla nycklar
Collection<String> values = map.values();    //Plockar ut en lista med alla värden
```

En nyckel kopplad till flera värden

- Vi kan använda objekt inklusive samlingar som nycklar och värden. Men hur gör vi när en nyckel kan vara kopplad till flera värden?
- Föreställ er att vi äger Spotify och vill skapa en map för artister där namnet på artisten/bandet är nyckel och värdet är alla album de släppt. Vid varje input vet vi inte om det redan finns album förknippade med artisten eller ej:

```
Map<String, List<String>> artistAlbums = new...;    //TreeMap eller HashMap; välj en

while (hasMoreData())
{
    String artist = getNextArtist();
    String album = getNextAlbum();

    //Skapar bara en tom lista om artisten inte redan finns:
    artistAlbums.putIfAbsent(artist, new ArrayList<>());

    //Lägg till albumet i listan som är förknippad med nyckeln (dvs artisten)
    artistAlbums.get(artist).add(album);
}
```

Att loopa genom en Map

- För att iterera genom en Map behöver vi använda en enhanced for-loop
- En map sparar ett Entry-set internt (tänk på Entry som ett objekt som lagrar nyckel och värde) och det är detta set vi itererar genom:

```
for (Map.Entry<Integer, String> e : map.entrySet())  
{  
    System.out.println(e.getKey() + " " + e.getValue());  
}
```

- En vanlig for-loop kan inte göra detta

kaffepaus(15);

TreeMap: en trädliknande struktur

- En TreeMap är en av de mest kraftfulla datastrukturerna i Java eftersom den erbjuder oss **både en map med nyckel-värde-par och automatisk sortering vid insättning**
- Den implementerar `Map<K, V>`-interfacet i Java
- Den kallas för TreeMap eftersom den implementerar ett binärt sökträd som underliggande datastruktur (vi ska prata om vad det här är för något nästa vecka och bygga några enkla exempel!)
- Mer exakt implementerar den något som kallas för ett Red-and-Black Tree, vilket inte har något med fysisk färg att göra, utan bara är ett sätt att säga att trädet är självbalanserande: det ser till internt att det inte blir ojämnt
- Tillåter inte att nycklar är null (men värden är ok)
- Har **$O(\log n)$ för insättning och uthämtning**

Vanliga operationer för en TreeMap

```
TreeMap<Integer, String> map = new TreeMap<>();
map.put(1, "Carl");
...
map.put(100, "Buster");

int firstKey = map.firstKey();    //O(1) i uthämtning
int lastKey = map.lastKey();      //O(1) i uthämtning

Set<Integer> reversedKeys = map.descendingKeySet();    //O(1) i uthämtning

Map<Integer, String> reversed = map.descendingMap();    //O(1) i uthämtning

Map<Integer, String> from1to50 = map.headMap(50, true); //Hämtar första 50 elementen
Map<Integer, String> from50to100 = map.tailMap(50, true); //Hämtar sista 50 elementen
Map<Integer, String> from20to50 = map.subMap(20, true, 50, true); //Hämtar ett godtyckligt span

Set<Map.Entry<Integer, String>> entrySet = reversed.entrySet(); //Hämtar ett Entry-set

for (Map.Entry<Integer, String> e : entrySet)    //Loopar genom Entry-setet på O(n) tid
{
    System.out.println(e.getKey() + " " + e.getValue());
}
```

SubMap: att hämta ut en vy

- Submap är en av de mest användbara funktionerna i en TreeMap, och det är också en funktionalitet som t.ex. HashMap saknar
- En **subMap** är egentligen bara en vy som gör tre saker:
 - * Den ger oss en referens till trädet i vår TreeMap
 - * Den ger oss en referens till noden där vi ska börja iterera
 - * Den ger oss en referens till noden där vi ska sluta
- Det här innebär att **det går på konstant tid - $O(1)$ - att hämta ut en submap** eftersom inget arbete görs av själva metoden!
- När vi väl mottagit en submap måste vi göra något med den, t.ex. iterera genom den för att hämta ut värdena, och **det här arbetet kommer få tidskomplexiteten $O(k)$**

Nu hittar du på tidskomplexiteter igen!

$O(k)$?? Du har sagt att det heter n !

- När man pratar om datamängder kallar man **den totala datamängden för n** (det här är bara en konvention som kommer från matematiken): vi brukar tänka på det som “nummer” eller “number of elements”
- När vi pratar om en **delmängd av den totala datamängden brukar vi referera till den som k** : det här är återigen bara en konvention och har ingen särskild mening
- Man använde redan i och j till indexplatser i loopar och fortsatte på samma mönster bara
- När vi säger att något tar $O(k)$ tid att iterera menar vi att vi **bara itererar över en viss delmängd k av den totala datan** (som är n)

[Kodexempel]

Koden finns i `SubMapExample.java`

HashMap: en hashad struktur

- En **HashMap** är ytterligare en variant av **Map** (det vill säga: den implementerar Map-interfacet) i Java. Det är en datatyp som vi använder för att **lagra nyckel-värde-par** i en underliggande array

```
Map<k, V> hashMap = new HashMap<>();
```

- När vi försöker lägga in någonting hashar den först nyckeln: det här innebär att den **översätter nyckeln till en integer**
- Efter att den räknat ut en hashkod **behöver den dock komprimera det här numret**, för det är oftast större än högsta indexplatsen i arrayen
- **Den komprimerar hashkoden** antingen genom att använda en modulo eller att göra en binär bitwise AND-jämförelse med storleken på arrayen (om båda bitarna är 1 blir resultatet 1, annars 0)
- Den **komprimerade hashkoden** blir indexplatsen där den sedan stoppar in nyckel-värde-paret

Hashning

Exempel för en HashMap med int som nyckel och sträng som värde:

```
Map<Integer, String> hashMap = new HashMap<>();  
hashmap.put(26, "Alice");
```

Internt översätter HashMapen nyckeln till ett binärt 32-bitarsnummer:

$26_{10} = 00000000\ 00000000\ 00000000\ 00011010_2$

HashMapen beräknar sedan en indexplats i den underliggande arrayen som **utför en bitwise AND mot storleken på själva arrayen**. En HashMap skapas med storleken **16** som default (den kan förstora sig själv precis som en lista).

Formeln: $\text{indexplats} = \text{hash} \& (\text{capacity} - 1)$

hash	=	26	=	11010
capacity-1	=	15	=	01111
<hr/>				
index	=	01010		

10 i bas-10!

Alltså ska "Alice" stoppas in på plats 10 i arrayen inuti HashMapen!

Vad händer om två insättningar har samma hashkod?

- **Hashkoder är inte unika:** två olika koder kan ha (och producerar ofta) samma index dels eftersom de komprimeras, dels eftersom arrayen bara har ett visst antal indexplatser
- En indexplats i en HashMap kallas för en **“bucket”**: namnet är menat att indikera att den kan innehålla **mer än ett** nyckel-värde-par
- Om en bucket bara innehåller ett nyckel-värde-par lagras de **i ett Entry-objekt**
- Om **två eller flera** nyckel-värde-par skulle få samma arrayplats skapar HashMapen **antingen en länkad lista** eller **ett binärt träd** och sorterar in Entry-objekten där i stället
- Sökning/uthämtning **blir då $O(n)$** (för lista) **eller $O(\log n)$** (för träd)
- Därför säger vi att en HashMap **har $O(1)$ i genomsnitt**

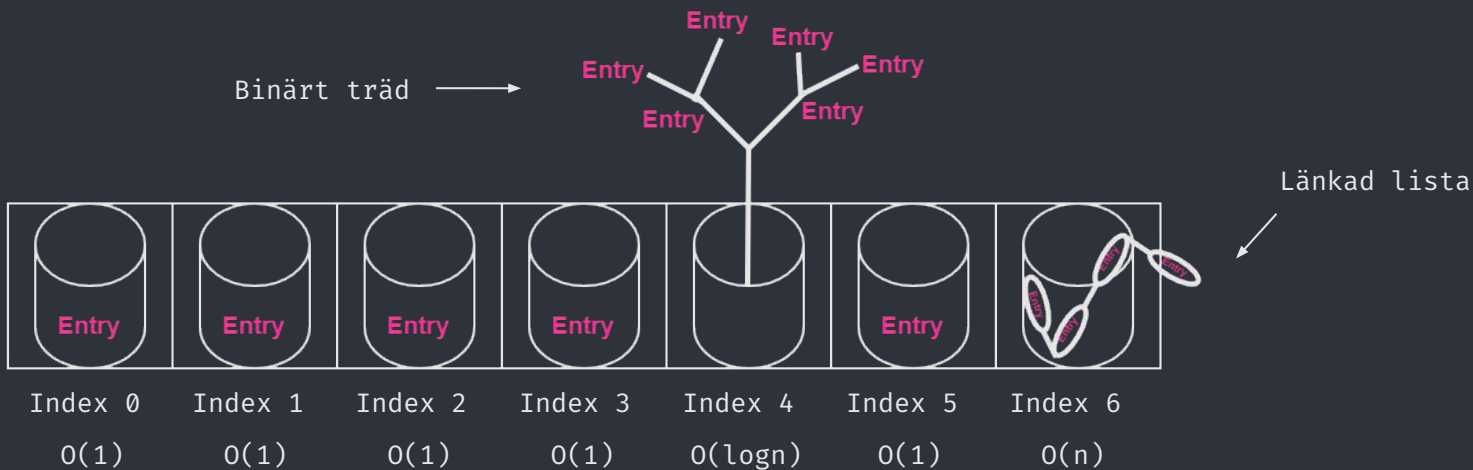

Array kontra HashMap

Array

45	108	2455	36	902	96	1045
Index 0	Index 1	Index 2	Index 3	Index 4	Index 5	Index 6
$O(1)$	$O(1)$	$O(1)$	$O(1)$	$O(1)$	$O(1)$	$O(1)$

HashMap

Load Factor

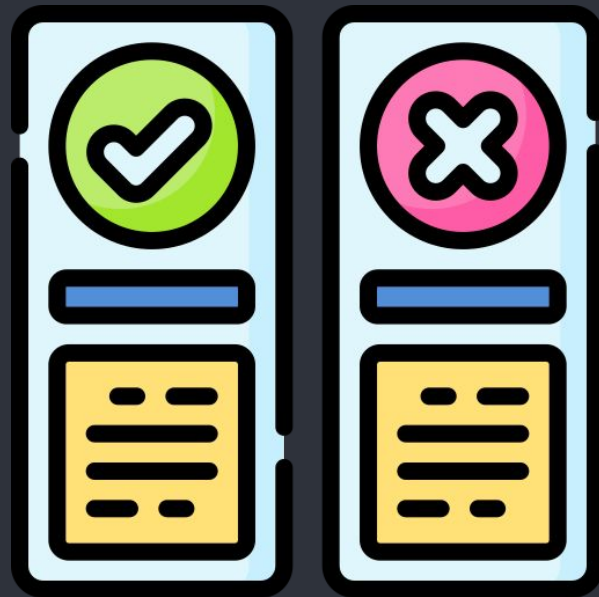
- **Load Factor** kallas det mått som bestämmer om Hashmapen behöver förstora den underliggande arrayen: om det här sker kommer den dels att skapa en dubbelt så stor array, dels att hasha om alla element och stoppa in i den nya arrayen: båda operationerna har $O(n)$ i tid

$$\text{Load Factor} = \frac{\text{Antal lagrade element}}{\text{Storlek på den interna arrayen}}$$

- Om Load Factor är **större än 0.75** kommer HashMapen att förstora sig
- Att förstora och omhasha är dyra operationer, och de har dessutom dålig platskomplexitet (de är minnesineffektiva)

För- och nackdelar med HashMap: summering

- Hashning är **varför en HashMap är snabb** på uthämtning: i stället för att loopa genom alla element räknar Java ut ett nummer och **går direkt till det index** i arrayen **som motsvarar det numret**
- Samma antal operationer utförs alltid för att beräkna numret och därför blir operationen konstant, $O(1)$
- En HashMap fungerar på samma vis **som en ArrayList när den blir full**: den skapar då en ny underliggande array, rehashar och kopierar över all sin data i den nya arrayen, och tar sedan bort den gamla
- Det här är kostsamt både tidskomplexitetsmässigt (**$O(n)$ för att kopiera över all data**) och platskomplexitetsmässigt (vi får en dubbelt så stor array)
- Den **sorterar inte data automatiskt och bibehåller heller inte insättningsordningen**: hash-funktionen bestämmer var i arrayen som datan hamnar

HashMap eller TreeMap?

- Båda är **utmärkta datatyper** för att lagra nyckel-värde-par
- **HashMap** har **$O(1)$ i genomsnitt** för uthämtning och insättning
- **TreeMap** har **alltid $O(\log n)$**
- **HashMap** blir dock mindre effektiv, både tids- och platsmässigt, när den **blir full**, när den **behöver förstora sig själv** och när den **behöver sorteras**
- **TreeMap sorterar allting** man lägger in i den **direkt** medan HashMap kräver sortering efter att den populerats om man vill ha värdena i ordning
- HashMap kan inte heller bevara insättningsordning (men en LinkedHashMap kan!)
- Ofta är det **sorteringsbehovet** man väljer efter: behöver man värden i en viss ordning vill man helst att datatypen **fixar det snabbt vid insättning**

Tidskomplexitetsjämförelse

– Tidskomplexitet för bästa / sämsta fallet för ett antal vanliga operationer:

Operation	HashMap	TreeMap
Lägga till	$O(1) / O(\log n)$	$O(\log n)$
Hämta ut	$O(1) / O(\log n)$	$O(\log n)$
Hämta intervall av element	$O(k) / O(k * \log n)$	$O(1)$
Hämta samtliga nycklar	$O(1)$	$O(1)$
Hämta samtliga värden	$O(1)$	$O(1)$
Iterera genom	$O(n)$	$O(n)$

Lunch.sleep(60);

Vi samlas igen i D24 kl 13.15

Sortering

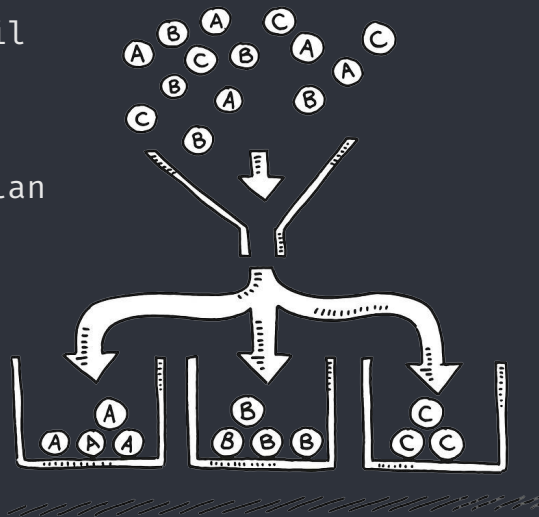
- Sorteringar har **två egenskaper**: de kan vara stabila och in-place
- Med en **stabil sorteringsalgoritm** menar vi något som bibehåller den relativa ordningen mellan objekten

Exempel: [(Alice, 25), (Bob, 30), (Charlie, 25)]

Om vi sorterar den här samlingen efter ålder med en stabil sorteringsalgoritm kommer Charlie att hamna före Bob **men inte Alice** eftersom Alice låg före i originalsamlingen

Instabil sortering garanterar ingen inbördes ordning mellan objekten utöver att de lägsta åldrarna hamnar först

- **In-place innebär** att en samling sorteras utan att sorteringsalgoritmen skapar en ny samling för att lägga datan i: ofta önskvärt beteende när datan är stor

Enklare jämförelsebaserad sortering

	Best Case	Worst Case	Average Case
Insertion Sort	$O(n)$	$O(n^2)$	$O(n^2)$
Bubble Sort	$O(n^2)$	$O(n^2)$	$O(n^2)$
Selection Sort	$O(n^2)$	$O(n^2)$	$O(n^2)$

– Vi brukar dela upp sortering i två kategorier:

- * Jämförelsebaserad sortering

- * Enklare sortering $O(n^2)$
- * Divide-and-conquer $O(n \log n)$

- * Sortering utan jämförelser $O(n)$

Platskomplexitet

- **Tidskomplexitet** är ett mått på **hur tiden utvecklas** när indatan i en algoritm ökar
- **Platskomplexitet** är ett mått på **hur minneseffektiv en algoritm är**: hur mycket plats i RAM-minnet upptar den?
- Algoritmer med **dålig platskomplexitet** är ofta **oönskvärda** även om de kan ha bra tidskomplexitet eftersom **minne är en dyr resurs** i programmering
- **Undvik att kopiera** över saker i mellanliggande listor och liknande om möjligt, särskilt när datamängden är stor

Enklare jämförelsebaserad sortering

	Stable	In-place
Insertion Sort	Ja	Ja
Bubble Sort	Ja	Ja
Selection Sort	Nej	Ja

Stable: Element med samma värde behåller sin inbördes ordning.

In-place: Kan sorteringen göras utan extra datastrukturer?

Fördelar:

- * Enkla att implementera
- * Fungerar bra för små datamängder

Bubble Sort

```
public void bubbleSort(int[] a)
{
    for (int i = 0; i < a.length; i++)
    {
        for(int j = 0; j < a.length - 1 - i; j++)
        {
            if(a[j] > a[j + 1])
            {
                int temp = a[j];
                a[j] = a[j + 1];
                a[j + 1] = temp;
            }
        }
    }
}
```

Gör:

- Jämför två element och byter plats på dem om de är i fel in-Bördes ordning
- Det största elementet “bubblar upp till ytan” för varje varv

Används när:

- Vi har väldigt små värden, och i undervisningssyfte

Best case: $O(n)$ (redan sorterad)

Worst case: $O(n^2)$

Avg. case: $O(n^2)$

Selection Sort

```
public void selectionSort(int[] a)
{
    for (int i = 0; i < a.length; i ++)
    {
        int min = i;

        for (int j = i + 1; j < a.length; j ++)
        {
            if (a[j] < a[min])
            {
                min = j;
            }
        }

        int temp = a[i];
        a[i] = a[min];
        a[min] = temp;
    }
}
```

Gör:

- Algoritmen hittar det minsta kvarvarande elementet om och om igen och stoppar det på sin rätta plats
- Utför antalet swaps på $O(n)$ tid: dess stora fördel
- Är ej stabil eftersom swap kan medföra att element med lika värde kan byta inbördes ordning.

Används när:

- När antalet minnesskrivningar behöver begränsas (swaps är dyra)

Best case: $O(n^2)$
Worst case: $O(n^2)$
Avg. case: $O(n^2)$

Insertion Sort

```
public void insertionSort(int[] a)
{
    for (int i = 1; i < a.length; i++)
    {
        int j = i - 1;
        int current = a[i];

        while (j >= 0 && a[j] > current)
        {
            a[j + 1] = a[j];
            j = j - 1;
        }

        a[j + 1] = current;
    }
}
```

Gör:

- Kollar ena halvan av en array åt gången och sorterar den genom att stoppa varje element på rätt plats

Används när:

- Ofta när man har samlingar som redan är delvis sorterade: den är väldigt effektiv om vi vet att inte all data behöver flyttas om
- Används internt av TimSort

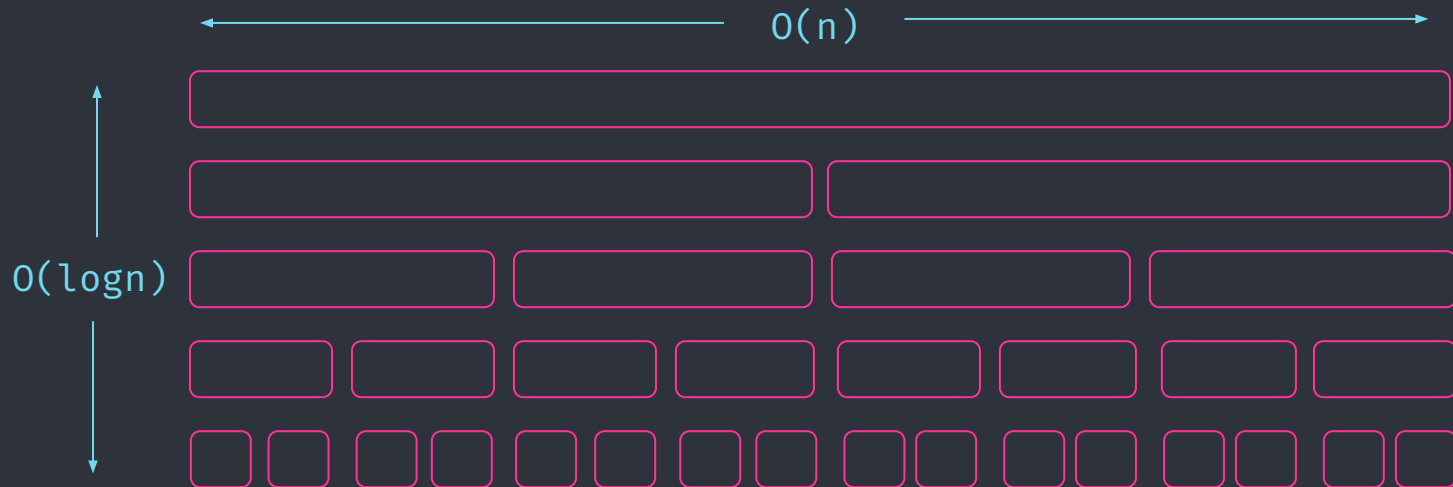
Best case: $O(n)$ (redan sorterad)

Worst case: $O(n^2)$

Avg. case: $O(n^2)$

Divide-and-Conquer

	Best Case	Worst Case	Average Case
Merge Sort	$O(n \log n)$	$O(n \log n)$	$O(n \log n)$
Quick Sort	$O(n \log n)$	$O(n^2)$	$O(n \log n)$

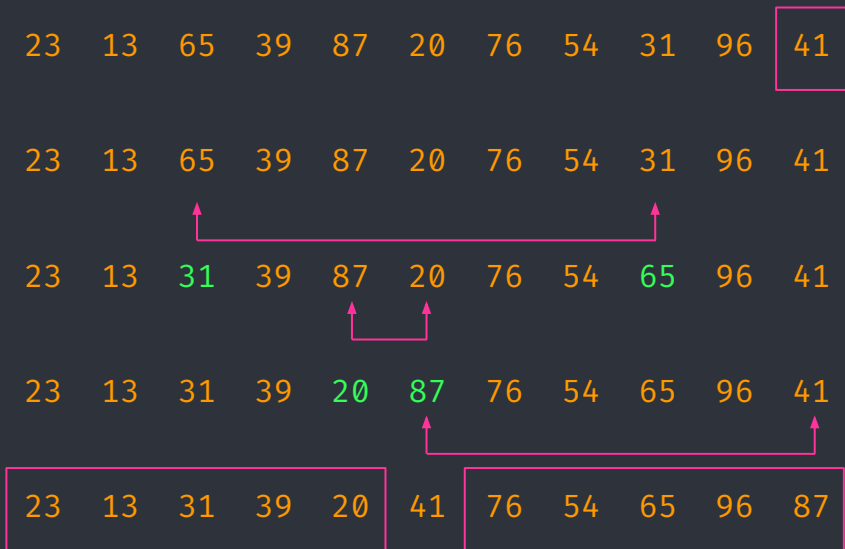

$O(n), O(\log n)$ antal gånger = $O(n \log n)$

kaffepaus(15);

QuickSort: pivotsortering

- Välj pivot (längst till höger). Pivot betyder ungefär "referenspunkt som allting annat jämförs med"
- Element från vänster som är större än pivot swappas med element från höger som är mindre än pivot
- När pilarna mötes, swappa pivot
- Tidigare pivot (41) är nu på rätt plats. Stegen ovan upprepas för de nya partitionerna

QuickSort

Best Case	Worst Case	Average Case
$O(n \log n)$	$O(n^2)$	$O(n \log n)$

- **Värsta fallet** för Quick Sort (ej optimerad) **inträffar när elementen redan är sorterade:** pivot-värdet kommer då hela tiden vara högsta värdet
- Detta innebär att **samtliga element hamnar i samma partition i varje steg.** Vi behöver då utföra n antal operationer n antal gånger i stället för $\log n$ antalet gånger och får då tidskomplexiteten $O(n^2)$

MergeSort

```
public void mergeSort(int[] arr)
{
    if (arr.length <= 1) { return; } //redan sorterad

    int mid = arr.length / 2;
    int[] left = new int[mid];
    int[] right = new int[arr.length - mid];

    System.arraycopy(arr, 0, left, 0, mid);
    System.arraycopy(arr, mid, right, 0, arr.length - mid);

    mergeSort(left);
    mergeSort(right);
    merge(arr, left, right);
}
```

Gör:

- Rekursiv algoritm som delar upp en array i halvor, sorterar varje halva och sedan slår samman dem ("merge") igen

Används när:

- Dataseten är väldigt stora och in-place inte är ett krav

Best case: $O(n \log n)$

Worst case: $O(n \log n)$

Avg. case: $O(n \log n)$

Jämförelse, olika sorteringsalgoritmer

Algoritm	Tidskomplexitet (Bäst/Sämst)	In-Place	Stabil	Används
QuickSort	$O(n \cdot \log n)$ / $O(n^2)$	Ja	Nej	Stora dataset som behöver in-place-sortering
MergeSort	$O(n \cdot \log n)$	Nej	Ja	När stabilitet är viktigt
InsertionSort	$O(n)$ / $O(n^2)$	Ja	Ja	Små eller mestadels sorterade samlingar
BubbleSort	$O(n^2)$	Ja	Ja	Helst inte, men ok för små dataset
SelectionSort	$O(n^2)$	Ja	Nej	Används sällan men föredras över BubbleSort pga färre swaps

- Giltiga algoritmer
- Används främst i lärosyfte

Vad använder Javas automatiska sorteringsfunktioner?

- **Arrays.sort()** använder **MergeSort** för att sortera objekt, men implementationen är egentligen en optimerad algoritm som heter TimSort
- **TimSort** är en **hybrid av MergeSort och InsertionSort**. Om en samling är liten eller delvis sorterad kommer den köra InsertionSort; om den är stor och/eller mestadels osorterad kommer MergeSort köras
- TimSort har $O(n)$ i bästa fall, $O(n \cdot \log n)$ i genomsnitt, och även $O(n \cdot \log n)$ i värsta fallet
- **Collections.sort()** använder **TimSort** för att sortera listor
- **QuickSort** används av **Arrays.sort()** för att **sortera primitiva datatyper** (int, double, osv). Java har en optimerad algoritm kallad för Double-Pivot QuickSort som används

Array eller lista?

- **Arrays.sort()** är till för arrayer. Den kan sortera arrayer som innehåller:
 - * Primitiva typer: QuickSort används
 - * Objekt: TimSort används
- **Collections.sort()** är till för listor. Den är alltid stabil men aldrig in-place. Exempel på listor som den kan sortera:
 - * ArrayList
 - * LinkedList
- Collections.sort() **funkar bara för listor**. Vill man sortera t.ex. en **HashMap** efter nycklar eller värden brukar man:
 1. **Konvertera** den till en List<Map.Entry<K, V>> och sortera listan, eller
 2. Konvertera den **till en TreeMap**, som då sorterar automatiskt efter nycklar